

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “เพลงฮิปฮอปกับความเป็นผู้หญิง” เป็นงานวิจัยที่ศึกษาองค์ประกอบ การสื่อสาร 2 ด้านในกระบวนการสื่อสาร อันได้แก่ “เนื้อหา” (Text) และ “ผู้รับสาร” (Audience) เพื่อให้ทราบถึงการสร้างความเป็นผู้หญิงในเพลงแนว Hip Hop และการถอดรหัสเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงจากเพลง Hip Hop ของผู้หญิงวัยรุ่น โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาการสร้างความเป็นผู้หญิงในเพลงแนว Hip Hop
2. เพื่อศึกษาการตีความหมายเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงจากเพลง Hip Hop ของผู้หญิงวัยรุ่นทั่วไปกับผู้หญิงวัยรุ่นแฟนเพลง Hip Hop
3. เพื่อศึกษาถึงความสอดคล้องและความแตกต่างระหว่างการสร้างความเป็นผู้หญิงในเพลง Hip Hop กับการตีความของผู้หญิงวัยรุ่น

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการนำ ข้อมูลจากการศึกษาเนื้อหาของเพลง Hip Hop ของศิลปิน Hip Hop 3 กลุ่มได้แก่ โจ้บอย ดาจิมี และไทเทเนียม และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จากกลุ่มผู้หญิงวัยรุ่นทั่วไปจำนวน 6 คนและกลุ่มผู้หญิงวัยรุ่นแฟนเพลง Hip Hop จำนวน 6 คน มาทำการวิเคราะห์โดย อาศัยแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. แนวคิดเรื่องการสร้างความหมายทางสังคม (Social Construction of Reality)
2. ทฤษฎีสัญญวิทยา (Semiology)
3. แนวคิดเรื่องผู้หญิง
4. แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมย่อยและวัฒนธรรมวัยรุ่น (Youth Culture)
5. แนวคิดเรื่องเพลง Hip Hop มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เพลง Hip Hop สร้างความเป็นผู้หญิง 3 รูปแบบ โดยมีปริมาณของการนำเสนอ ความเป็นผู้หญิงหัวสมัยใหม่จำนวนมากที่สุด รองลงมาคือผู้หญิง หัวก้าวหน้าและผู้หญิงหัวสมัยเก่า โดยที่ผู้หญิงหัวสมัยใหม่จะมีลักษณะทันสมัย มั่นใจในตัวเอง แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่โดดเด่น แต่งตัวโป๊และเน้นรูปร่าง มีอำนาจในการริเริ่ม ควบคุม และยุติความสัมพันธ์ในพฤติกรรมด้านความรักกับผู้ชายได้ตามต้องการ ส่วนผู้หญิงหัวสมัยเก่าในเพลง Hip Hop จะมีลักษณะยึดมั่นในความรัก แสดงบทบาททางเพศในการทำหน้าที่เป็น “แม่” ยังคงต้องพึ่งพิงผู้ชาย ส่วนผู้หญิงที่ก้าวหน้าจะมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปจากบทบาทเดิม โดยจะใช้วิธีการ “เจรจาต่อรอง” (Negotiate) กับผู้ชายและสังคมมากขึ้น แต่สุดท้ายก็ยังไม่สำเร็จ

ด้านการตีความเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงจากเพลง Hip Hop ผู้หญิงวัยรุ่นทั้งสองกลุ่ม มีทั้งที่สอดคล้องและแตกต่างกัน โดยที่ผู้หญิงวัยรุ่นทั่วไปมีการถอดรหัสจากเพลง Hip Hop แบบต่อรองกับความหมายหรือความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นในลักษณะของการวางเงื่อนไขเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงแบบในเพลง Hip Hop (Alternative Reading/Negotiated Reading) ส่วนผู้หญิงวัยรุ่นแฟนเพลง Hip Hop มีการถอดรหัส 2 แบบคือ แบบต่อรองกับความหมายหรือความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นในลักษณะของการวางเงื่อนไขเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงแบบในเพลง Hip Hop (Alternative Reading/Negotiated Reading) เช่นเดียวกับผู้หญิงวัยรุ่นทั่วไป และแบบสอดคล้องกับความเป็นจริงที่น่าเสนอในเพลง Hip Hop (Preferred Reading) สำหรับประเด็นการอภิปราย ผลจากข้อค้นพบที่ได้รับ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ข้อดังนี้

1. เพลง Hip Hop ไม่มีอำนาจในการกำหนดพฤติกรรมของผู้หญิงวัยรุ่นผู้หญิงผู้ฟังเพลง Hip Hop ได้ ถึงแม้ว่าเพลง Hip Hop จะนำเสนอความเป็นผู้หญิงเซ็กซี่ ทันสมัย มีความมั่นใจในตัวเองมาก และมีอำนาจในการควบคุมพฤติกรรมความรักระหว่างตนกับเพศตรงข้ามได้ แต่ผู้รับสารผู้หญิงไทยยังไม่อาจยอมรับได้เนื่องจากค่านิยมทางความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงไทยที่ว่า “ผู้หญิงไทยคู่กับความเป็นกุลสตรี” ยังคงฝังรากลึกอยู่ในความคิดของผู้หญิงอยู่อย่างเหนียวแน่น

2. การสร้างความเป็นผู้หญิงในเพลง Hip Hop ไม่ได้มีคุณค่าต่อการพัฒนา ขบวนการสตรีนิยม (Feminist) เนื่องจากหลังจากที่ผู้รับสารผู้หญิงวัยรุ่นฟังและตีความความเป็นผู้หญิงจากเพลง Hip Hop แล้วก็ไม่ได้นำความเป็นหัวสมัยใหม่เช่นในเพลงไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยปัจจุบันยังมีความเชื่อและค่านิยมในสังคมแบบถืออำนาจของชายเป็นใหญ่ (Patriarchal) ดังเช่นในอดีต